

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4 Szakterület	Filozófia
1.5 Képzési szint	Alapszint
1.6 Szak / Képesítés	Filozófia

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Történelemfilozófia						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Egyed Péter egyetemi tanár						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Egyed Péter egyetemi tanár						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja	Kol.	2.7 Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					8
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					28
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	28				
3.8 A félév össz-óraszama	42 fiz./98 konv.				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	X
4.2 Kompetenciabeli	X

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	Kötelező részvétel az előadások 70%-án, azaz a szemeszter alatt megtartott 14 előadásból 9 előadáson a részvétel kötelező.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Az egyetemi szabályzat értelmében a szemináriumokon a részvétel kötelező. 2 kötelező szemináriumi dolgozat (vagy strukturált szakmai beszámoló) bemutatása. Bekapcsolódás a megbeszélésekbe.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C2. Eszmék megfogalmazása és rendszerezése, tájékozódás általános és ágazati filozófiai problémákban.</p> <p>C3. Megoldások erős és gyenge pontjainak azonosítása (logikai elemzés és értékelés révén), problémákra adott alternatív megoldások vagy alternatív konklúziók megfogalmazása.</p> <p>C4. Cselekedetek, tapasztalatok és az emberi létezés elveinek, okainak és jelentéseinek (értelmeinek) azonosítása.</p> <p>C6. Emberek közötti és interkulturális közvetítés emberi és kultúráközi problémák azonosítása, elemzése és megoldása révén.</p>
Transzverzális kompetenciák	<p>A filozófia történeti és strukturális dimenziójának, alapvető fogalmi és kategoriális készletének, argumentációs és kritikai apparátusának felismerése és alkalmazása</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a társadalomtudományokban, 2. a humán tudományokban, 3. a mindennapi élet egzisztenciális és etikai problémáiban, 4. a kommunikációs helyzetekben és beszédaktusokban.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<p>A tantárgy célpontjai : a történelmi gondolkodás sajátosságainak a felismerése, megértése és elsajátítása, a történelmi idő konceptjével való bánni tudás, a történelem evolúciós problematikájának az áttekintése, a stagnálásnak és a krízisnek a strukturális ismerete, a történelem kezdetének és végének tudományfilozófiai operacionalizálása. A tantárgy felöleli a történelemfilozófia jelentős alkotóinak, műveinek, irányzatainak és korszakainak a konceptjeit és rendszerösszefüggéseit, érveit- és érvrendszerait, kitér ugyanakkor a posztmodern történetfilozófiai perspektívára is kitér.</p>
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<p>Olyan képességeket és készségeket fejleszt, amelyek a történelmi narratívák analitikus és szubsztantív válfajait el tudják különíteni és alkalmazni tudják, fel tudnak építeni egy történelmi valóságot, ki tudják alakítani a saját történettel kapcsolatos narratív markereket (kis történelem a nagy történelemben), az ezzel kapcsolatos »generációs objektivitás« szemléleti formáiban tudnak gondolkodni.</p> <p>A kurzus összehasonlító eszmetörténeti perspektívát használ és él a társadalomtudományok által biztosított interdiszciplináris lehetőségekkel, átjárással</p>

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Társadalmi idő, történelmi idő	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
2. A történelem “kezdetének” a problémája	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban,	

3. A történelmi tény	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
4. A történelem mint totalitás, totalizáló mozgás	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
5. Leíró és reflexív fogalmak, történetírás és történelemfilozófia	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
.6. A történelem iránya	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
7. A történelmi alternatívák kérdése	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
8. Klasszikus válságelméletek	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
9. Európa ész-eszméje és a kantianus ész-történet	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
10. Európa nemzeti és kulturális történelem-eszméje	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
11. A Nyugat fogalma	Beszélgetés Philip Nemo könyve alapján	
12. Centrum-periféria	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
13. Az integráció mint történelem-tervezés	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
14. A történelem megértése	Előadás, Összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
<p>Könyvészet Benjamin, Walter: „A történelem fogalmáról”, In: <i>Angelus Novus</i>, Magyar Helikon, Budapest, 1980. 959-974. o. Burckhardt, Jakob: <i>Világtörténelmi elmélkedések</i>, Atlantisz, Budapest, 2001. 11-51. o. W. Dilthey: <i>A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban</i>. Gondolat, Budapest, 1974. 61-69. o. és 198-247. o. (Új kiadás: Gondolat, Budapest, 2004. 11-15. o. és 92-121. o.)</p>		

<p>x x x: Ész, élet, egzisztencia. IV. Történetfilozófia, Pro Philosophia Szegediensi, Szeged, 1994. 335. (Rickert) <i>Előadások a világtörténet filozófiájáról</i>. „Az ész a történelemben”, Akadémia, Budapest, 1979. 13-138. o. Iggers, G.Georg: <i>A német historizmus</i>. Gondolat, Budapest, 1988. 581 p. Koselleck, Reinhart : <i>Elmúlt jövő</i>, Atlantisz, Budapest, 2003. (A Kora újkor elmúlt jövője, 17-40. o.; Történelem, történetek és formális időstruktúrák, 147-162. o.; Ábrázolás esemény és struktúra, 163-178. o.; 'Tapasztalati tér' és 'várakozási horizont' – két történeti kategória, 401-430. o.) Löwith, Karl: <i>Világtörténelem és üdvtörténet</i>, Atlantisz, Budapest, 1996. (Előszó, Bevezetés, Utószó) Nietzsche, Fr.: <i>A történelem hasznáról és káráról</i>. Akadémia, Budapest, 1989. Odo Marquardt: <i>Az egyetemes történelem és más mesék</i>, Atlantisz, Budapest, 2001.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A történelem felfogása az antik szerzőknél	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Löwith, Karl: <i>Világtörténelem és üdvtörténet</i> , Atlantisz, Budapest, 1996
2. Szent Ágoston történelemteológiája	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Löwith, Karl: <i>Világtörténelem és üdvtörténet</i> , Atlantisz, Budapest, 1996
3. A krónikák horizont-problémája: tér és idő relativizmusa	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Burckhardt, Jakob: <i>Világtörténelmi elméletek</i> , Atlantisz, Budapest, 2001. 11-51. o
4. Teokratikus történelemfelfogás	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	
5. Giambattista Vico a történelemteológia és történelemfilozófia között. A Gondviselés eszméje	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Löwith, Karl: <i>Világtörténelem és üdvtörténet</i> , Atlantisz, Budapest, 1996
6. Voltaire és a történelemfilozófia megalapozása	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Löwith, Karl: <i>Világtörténelem és üdvtörténet</i> , Atlantisz, Budapest, 1996
8. Herder és az európai kulturális/nemzeti történelmi perspektíva	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Herder, J.G. : <i>Eszmé az emberiség történetének filozófiájáról és más írások</i> . Gondolat Kiadó, Budapest, 1978
9. I. Kant: a történelem mint az ész története és beteljesülés. Az örökbéke-tervezet	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Kant, Immanuel: <i>Az emberiség történetének egyetemes eszméje...</i> , <i>Az emberi történelem feltehető kezdete</i> . In: <i>A vallás a puszta ész határain belül és más írások</i> . Gondolat Kiadó, 1974
10. A Kant-Herder vita	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Kelemen János: „Kant és Herder történelemfilozófiai vitája” (in: <i>Az ész képe és tette. A német idealizmus történelemszemlélete</i> , Atlantisz, Budapest, 2002. 15-51. o.)
11. A hegeli evolúciós modell és a progresszivitás koncepciója	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Hegel, G.W.F.: <i>Előadások a világtörténet filozófiájáról</i> . „Az ész a történelemben”, Akadémia, Budapest, 1979. 13-138. o

12. A történelmi fikcionalizmus	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Noiriel, Gérard: <i>A történetírás „válsága”</i> . Napvilág Kiadó, Budapest, 383.
13. A történelem végéről szóló elméletek	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	Spengler, A.: <i>A Nyugat alkonya</i> . I-II. Budapest, Európa, 1994. 27-75.
14. A történelem-eszme disszolúciója a posztmodern felfogásokban	Szövegértelmezés Szemináriumi dolgozatok. Vita.	White, Hayden: <i>A narrativitás szerepe a valóság reprezentációjában</i> . AETAS 1996 1.

Könyvészet

Bretter György : *Itt és mást*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979, 574. p.

Bibó István : *Válogatott tanulmányok*. I-II-III. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1986.

Condorcet : *Az emberi szellem fejlődésének vázlatos története*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1986. 283.

Egyed Péter : *Bretter György filozófiája*. Pro Philosophia, Kolozsvár, 2008. 309.

Elias, Norbert : *Az időről*. In : *Időben élni*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1990. 238.

Herder, J.G. : *Eszméek az emberiség történetének filozófiájáról és más írások*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1978. 685 p.

Huizinga, Johan : *A középkor alkonya*. Magyar Helikon, Budapest, 1976,

Husserl, Edmund : *Az európai emberiség válsága és a filozófia*. In : *Válogatott tanulmányai*, Budapest, 1972, 377 p.

Kant, Immanuel: *Az emberiség történetének egyetemes eszméje...*, *Az emberi történelem feltehető kezdete*.

In: *A vallás a pusztaság határain belül és más írások*. Gondolat Kiadó, 1974. 437. p.

Kelemen János: *Nyelv és történetiség a klasszikus német filozófiában*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 297.

Lukács György: *Történelem és osztálytudat*. Magvető Kiadó, Budapest, 1971, 750.

Nemo, Philippe: *What is the West?* Duquesne University Press, 2005, 155.

Noiriel, Gérard: *A történetírás „válsága”*. Napvilág Kiadó, Budapest, 383.

Spengler, A. : *A Nyugat alkonya*. I-II. Budapest, Európa, 1994. 27-75.

Wallerstein, I: *The Modern World System...* NY Acad. Press, 1974.

Winch Peter: *A társadalomtudomány eszméje és viszonya a filozófiához*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988, 129.

White, Hayden: *A narrativitás szerepe a valóság reprezentációjában*. AETAS 1996 1.

www.proquest.com; www.ebsco.host

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- a. a társ- és rokon szakmák (pszichológia, szociológia, politológia, történelem) képviselőivel folytatott egyeztető és módszertani diszkussziók.
- b. időszakos értékelő foglalkozások a Magyar Filozófiai Társaság keretében a civil társadalom és a kulturális élet képviselőinek a bevonásával,
- c. a filozófia jelenlegi témakezelési módjainak megjelenítése az írott és elektronikus sajtóban.
- d. részvétel a szakmai vitákban és szakmai fórumokon.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A jelenlét (részvétel minimum 9 előadáson a szeminárium folyamán). Bekapcsolódás a szövegértelmezésbe. A folyamatos és szisztemikus interaktivitás. A történetiségnek mint tárgyspecifikus készségnek a megléte.	A jelenlét követése; a szövegértelmezési kompetenciák értékelése. A szakterminológiai és nyelvi készségek és képességek felmérése. Az interaktivitás folyamatossága és naprakészsége.	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Részvétel a szövegolvasatban, - értésben és értékelésben. Szemináriumi dolgozat elkészítése. Folyamatos és szisztemikus részvétel a szemináriumi dialógusban és vitában.	A szemináriumi dolgozatok és az olvasottság folyamatos értékelése. A szövegismereti és értelmezési kompetenciák értékelése. A dialógusban és vitában való részvétel értékelése	A szemináriumi értékelésbe beleszámít a jelenlét (látható, igazolható) a különböző szakfilozófiai és a filozófiai jellegű kulturális rendezvényeken (10 %), szemináriumi dolgozatok és részvétel 20%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<p>Jelenlét: Az előadások 70 %-án, illetve a szemináriumi tevékenységek 100 %-án a részvétel kötelező.</p> <p>Vizsgafeltételek: A látogatási, dolgozatkészítési illetve szövegértelmező és részvételi tevékenység.</p> <p>Pótlási lehetőségek: Szemináriumi többlet-tevékenység vállalása, a szakhoz tartozó rendezvények (workshopok, konferenciák, egyéb foglalkozások) szervezése és részvétel.</p> <p>Plagizálás, vizsgán való csalás következményei: kizárás vizsgáról, az egyetemi szabályzat rendelkezései szerint.</p> <p>Óvások megoldása: Szakgrémiumok állásfoglalása a jegyzőkönyvezett tényállás alapján.</p>			

Kitöltés dátuma
2012. október 22.

Előadás felelőse
Egyed Péter

Szeminárium felelőse
Egyed Péter

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2012. november 26.

Intézetigazgató
Demeter Márton Attila